

# ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ Η ΕΛΕΝΗ...

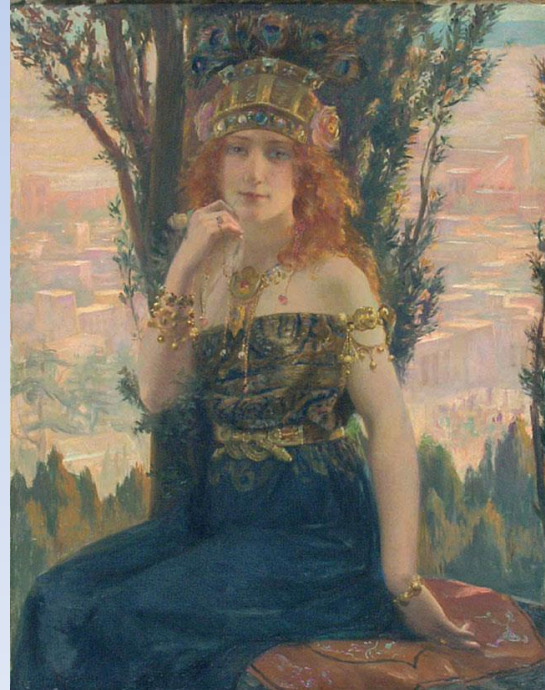
## Εργασία στο μάθημα των Αρχαίων από Μετάφραση

Καθηγήτρια: κα Ελένη Κουτσιτζή

Μαθήτρια: Ουρανία Σταυρή

Τετάρτη 10 Απριλίου 2019

- Η Ελένη έχει εμπνεύσει πολλούς καλλιτέχνες. Αμέτρητα ποιήματα και τραγούδια έχουν γραφτεί για αυτή. Πλήθος πινάκων ζωγραφικής την απεικονίζουν. Ο κάθε καλλιτέχνης, όμως, που έχει ασχοληθεί μαζί της την παρουσιάζει αρκετά διαφορετική από ότι ο άλλος. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι κανείς δεν ξέρει την πραγματική ιστορία της ωραίας Ελένης. Κανείς δεν γνωρίζει με σιγουριά αν ήταν υπαρκτό πρόσωπο ή όχι. Εκτός από τον Ευριπίδη, αναφορές στην Ελένη έχει κάνει ο Όμηρος στην Ιλιάδα και στην Οδύσσεια, ο Ελύτης, ο Σεφέρης, ο Ρίτσος και ο Σησίχορος στην Παλινωδία. Υπάρχει επίσης μια αναφορά στο έργο του Πλάτωνα «Φαίδρος».



Gaston Bussière - Helen of Troy

# ...ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ

- **ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ, “ΕΛΕΝΗ”**

*Είμ' η Ελένη· από του Ήλιου  
την πηγή χυμένη εγώ,  
το χρυσόνειρο είμαι του Ήλιου  
και στον Ήλιο, εκεί γυρνώ·  
γύρω μου, όχι· σε είδωλό μου  
θεόπλαστο ολοζωντανό  
θεοί και ήρωες γύρω αφήφησαν  
πόλεμο και χαλασμό.  
Όχι εμένα! Τον υπέρκαλο  
νυχτανεβασμένο ίσκιο μου  
σε γη και ώρα στοιχειωμένη  
πήρε ταίρι ο γόης Κιμμέριος·  
είμ' η ανέγγιχτη κ' η αχάλαστη,  
κ' η άφταστη. Και είμ' η Ελένη.*



Frederick Sandys - Helen of Troy

- **ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ**  
**ΥΜΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΕΝΗ**  
**(ΠΑΣΧΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ)**

*Απ' τα βαθιά του θέμελα πλέριο τραντάζει το όρος  
Κι ως των Μυστήριων τ' άρρητα το μένος σαν ξεσπά  
τρεκλίζει ο κισσοστέφανος, χορεύει ο θυρσοφόρος  
και των οργίων το τύμπανο σαν θεού καρδιά χτυπά  
αιφνίδια, χαλκογόνατη τριγύρα μου μια νιότη  
μες του βουνού τ' αδιάκοπο βαθύ μουκανητό  
προβαίνει μ' αναπάντεχη γαλήνη και λαμπρότη  
μ' ένα τραγούδι ανάλαφρο, ψιλό, συγκρατητό!*

Η Ελένη μαζί με τον Πάρη- Ζακ-Λουί Νταβίντ



# ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ -“ΕΛΕΝΗ” (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ) -(ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΟΣ Γ΄, 1955)

Αηδόνι ποιητάρη,

σαν και μια τέτοια νύχτα στ' ακροθαλάσσι του Πρωτέα  
σ' άκουσαν οι σκλάβες Σπαρτιάτισσες κι έσυραν το θρήνο,  
κι ανάμεσό τους-ποιος θα το 'λεγε-η Ελένη!

Αυτή που κυνηγούσαμε χρόνια στο Σκάμαντρο.

Ήταν εκεί, στα χείλια της ερήμου· την άγγιξα, μου μίλησε:

“Δεν είν' αλήθεια, δεν είν' αλήθεια” φώναζε.

“Δεν μπήκα στο γαλαζόπλωρο καράβι.

Ποτέ δεν πάτησα την αντρειωμένη Τροία”.



Φρίντριχ και Γιοχάνες Ρίππενχάουζεν - Η ωραία Ελένη



- Το ποίημα «Ελένη» του Σεφέρη έχει βασιστεί στο ομώνυμο έργο του Ευριπίδη και πιο συγκεκριμένα στον στίχο 782 του 2ου επεισοδίου στον οποίο αναφέρεται η φράση «τόσος μόχθος και αγώνας για έναν ίσκιο;». Ο Σεφέρης συμμερίζεται τις απόψεις του Ευριπίδη, όσον αφορά το ότι η Ελένη δεν πήγε ποτέ στην Τροία, παρά έμεινε στην Αίγυπτο περιμένοντας καρτερικά τον Μενέλαο. Ωστόσο, προσαρμόζει το έργο σύμφωνα με την δική του εποχή και κάνει αναφορές στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και την κυπριακή επανάσταση προσπαθώντας να περάσει το δικό του μήνυμα για την κατάσταση που επικρατεί στον ελληνοκυπριακό χώρο.

## ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ -“Η ΕΛΕΝΗ” (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ) -(ΤΕΤΑΡΤΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ, 1972)

*Ναι, ναι, — εγώ είμαι. Κάτσε λίγο. Κανένας πια δεν έρχεται. Κοντεύω να ξεχάσω τα λόγια. Κι ούτε χρειάζονται. Πλησιάζει θαρρώ το καλοκαίρι· σαλεύουν αλλιώς οι κουρτίνες — κάτι θέλουν να πουν, — ανοησίες. Η μια τους έχει βγει κιόλας έξω απ’ το παράθυρο, τραβιέται, να σπάσει τους κρίκους, να φύγει πάνω απ’ τα δέντρα, — ίσως κιόλας να ζητάει να τραβήξει ολόκληρο το σπίτι κάπου αλλού — μα το σπίτι αντιστέκεται μ’ όλες τις γωνιές του και μαζί του κ’ εγώ, παρ’ ότι νιώθω, εδώ και μήνες, ελευθερωμένη απ’ τούς νεκρούς μου κι απ’ τον ίδιο τον εαυτό μου κι αυτή μου η αντίσταση, ακατανόητη, αθέλητη, ξένη, είναι το μόνο δικό μου — ο δεσμός μου με τούτο το κρεβάτι, με τούτη την κουρτίνα· — είναι κι ο φόβος μου, σα να κρατιέμαι ολόσωμη απ’ αυτό το δαχτυλίδι με τη μαύρη πέτρα πού φοράω στο δείχτη.*



Jacopo Guarana - Paris And Helen of Troy



- Ο Γιάννης Ρίτσος στο ποίημά του «Ελένη» παρουσιάζει την ηρωίδα πολύ διαφορετικά από ότι οι παραπάνω ποιητές. Η Ωραία Ελένη στο έργο του, μόνο ωραία δεν είναι: είναι μια γυναίκα μεγάλης ηλικίας, καμπουριασμένη και ασάλευτη. Ο Ρίτσος επηρεάζεται από την ηλικία του (60 χρονών) και αρχίζει να φοβάται τα γηρατειά και την μοναξιά που τα ακολουθεί. Ένας άλλος λόγος που την παρουσιάζει ηλικιωμένη είναι επειδή θέλει να περάσει ένα αντιπολεμικό μήνυμα το οποίο βασίζεται στην ματαιότητα του πολέμου διότι ο συγκεκριμένος είναι αδύνατο να γίνεται για κάτι τόσο πρόσκαιρο όσο η ομορφιά η οποία χάνεται με τα χρόνια, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της πρωταγωνίστριας, η οποία από σύμβολο της αιώνιας ομορφιάς γίνεται πολύ άσχημη.



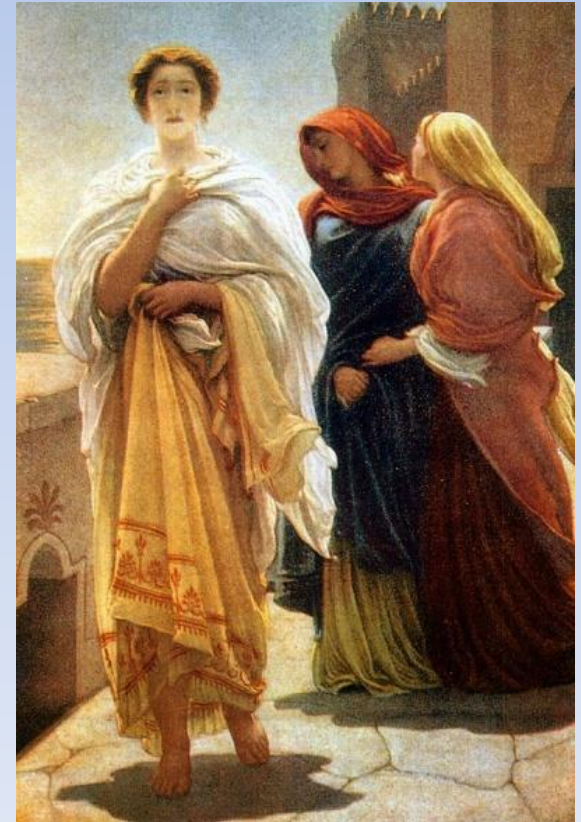
**ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ**

**“ΠΟΙΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ” (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)**

**(ΕΛΕΝΗ, 1957)**

*Ωραία εσύ η ανείδωτη  
μέσα στον ουρανό του ποιήματος  
καυτερή θρησκεία γυναίκα αγέρινη,  
ντυμένη χαραυγές ένα άστρο σύμβολο  
με τ' όνομά σου δένοντας των εποχών τις γέφυρες.  
Ωραία εσύ  
νυχτερινή του απείρου εξαίσιο του θανάτου λάφυρο  
από τη σκόνη του θανάτου αναγεννώμενη.  
Σ' αναγνωρίζω Ελένη μου μέσα στους μαύρους έρωτες  
που κάψανε μ' οράματα τα χρόνια μου. Ω ποτέ  
ποτέ μη φύγεις για τους τόπους του χαμού  
στις χώρες τις απάνθρωπες μη σπαταλήσεις  
τούτη τη σάρκα σου από σμάλτο κι από κρύσταλλο.  
Σε περιμένω.*

Helen of Troy - Lord Frederick Leighton



# ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

## «ΕΛΕΝΗ»

*Με την πρώτη σταγόνα της βροχής σκοτώθηκε το καλοκαίρι  
μουσκέψανε τα λόγια που είχανε γεννήσει αστροφεγγιές*

*όλα τα λόγια που είχανε μοναδικό τους προορισμόν Εσένα!*

*Κατά πού θ' απλώσουμε τα χέρια μας τώρα που δε μας λογαριάζει πια ο καιρός;*

*Κατά πού θ' αφήσουμε τα μάτια μας τώρα που οι μακρινές γραμμές ναυάγησαν στα  
σύννεφα;*

*Τώρα που κλείσανε τα βλέφαρά σου απάνω στα τοπία μας*

*κι είμαστε – σα να πέρασε μέσα μας η ομίχλη –*

*μόνοι ολομόναχοι τριγυρισμένοι απ' τις νεκρές εικόνες σου.*

*Η Αφροδίτη προτρέπει την Ελένη να ερωτευθεί τον  
Πάρη -Angelica Kauffmann, 1790*



# ...ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ



- 1863: «Helen of Troy» (31×71 cm) του ζωγράφου Dante Gabriel Rossetti, ελαιογραφία σε καμβά.
- Φιλοξενείται από το μουσείο της Kunsthalle, στο Αμβούργο της Γερμανίας. Προβάλλει την σπάνια ομορφιά της Ωραίας Ελένης.

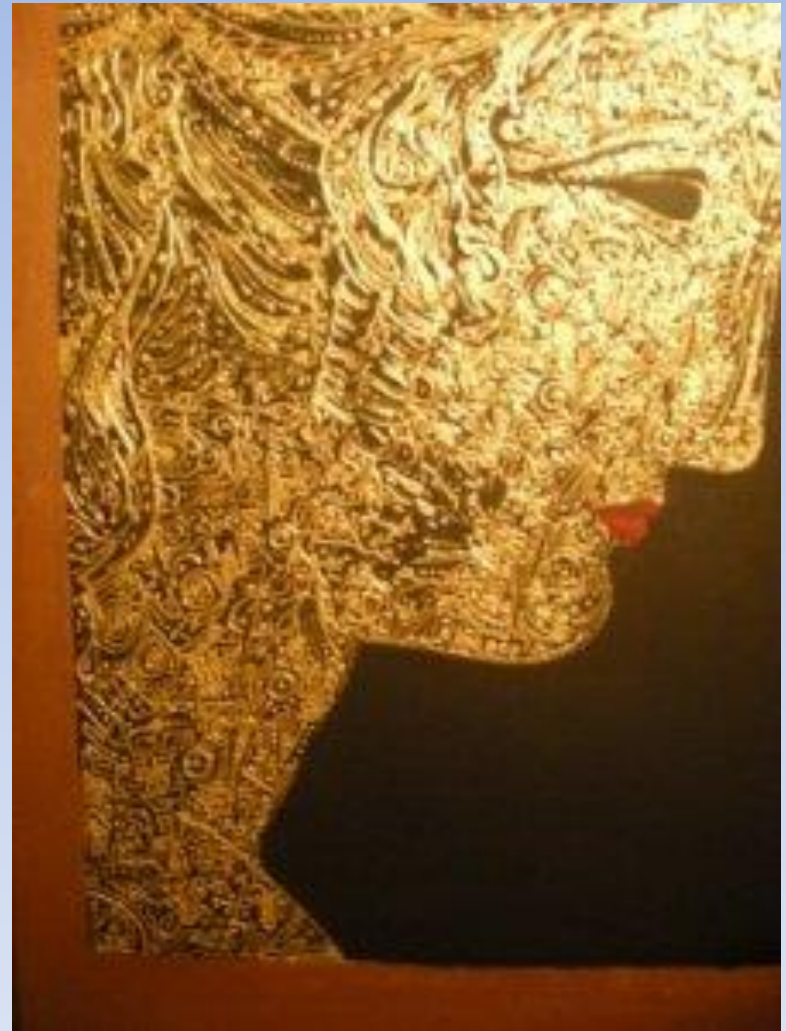


- **1881: «Helen of Troy»** του ζωγράφου Sir Edward Poynter.
- Η Ελένη απεικονίζεται μέσα στα κάστρα της Τροίας ενώ η πόλη καίγεται από τους Αχαιούς. Έτσι εξηγείται η λύπη στο πρόσωπό της καθώς χάρη σε εκείνη ο πόλεμος έχει προκαλέσει κακό στους Τρώες και τους Αχαιούς. Η μελαγχολία της αποδίδεται μέσα από τα χαρακτηριστικά του προσώπου της αλλά και από την γενική τραγικότητα του πίνακα

- **1898: «Helen of Troy»** της ζωγράφου Evelyn de Morgan, στο Λονδίνο.
- Ο καλλωπισμός της Ωραίας Ελένης, στην πατρίδα της στην Σπάρτη.



- **2008: «Η Ωραία Ελένη»** (30×40 cm) της Αριστέας Ρέλλου, διακοσμητικής τεχνοτροπίας.
- Πίνακας που αντικατοπτρίζει την Ωραία Ελένη τα μάτια της οποίας είναι μαύρα από την συνειδητοποίηση του ολέθρου που προκάλεσε στον κόσμο και τα χείλη της είναι κόκκινα για να υπενθυμίζουν την αιτία του τραγικού πολέμου.



# ΠΗΓΕΣ

- <https://euripidieleni.wordpress.com>
- <https://antonispetrides.wordpress.com>
- <http://homouniversalisgr.blogspot.com>
- <https://el.wikipedia.org>
- <https://antikleidi.com>
- <http://kleio2012.blogspot.com>
- <https://mysticalshakti.blogspot.com>

**ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ  
ΣΑΣ!**

